

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ **ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ**

**ΠΕΜΠΤΗ 24
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25
ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022**
ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ, ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ 2Α,
10557 ΑΘΗΝΑ

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ **ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ**

Ο Μιχάλης Πιερής (1952-2021) υπήρξε μια πολυδιάστατη προσωπικότητα: πανεπιστημιακός δάσκαλος, ποιητής, μεταφραστής, σκηνοθέτης, θεατρικός συγγραφέας. Εξίσου πολυδιάστατο είναι το ερευνητικό του έργο: περιλαμβάνει μελέτες και εκδόσεις κειμένων από τη μεσαιωνική γραμματεία μέχρι τις μέρες μας. Σταθερά του ενδιαφέροντα, η ποίηση και το θέατρο. Σε αυτά τα δύο πεδία θα επικεντρωθούν οι ανακοινώσεις του συνεδρίου.

Εκεί που σμίγουν οι καιροί: ο στίχος του Μιχάλη Πιερή χρησιμοποιείται ως τίτλος του συνεδρίου, επειδή απηχεί τη βαθιά του πεποίθηση ότι τα λογοτεχνικά κείμενα διέπονται από μια δυναμική που τους επιτρέπει να σχηματίζουν έναν τόπο οικείο και απρόσμενο, φιλόξενο και διαρκώς μεταβαλλόμενο: εκεί συναιρούνται οι εποχές και συναντιούνται οι άνθρωποι, σε έναν διαρκώς ανοιχτό διάλογο.

Το συνέδριο συνδιοργανώνουν

Το Υφυπουργείο Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας – Πολιτιστικές Υπηρεσίες, το Σπίτι της Κύπρου - η Πρεσβεία της Κυπριακής Δημοκρατίας, το Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερής» του Πανεπιστημίου Κύπρου, το Θεατρικό Εργαστήρι Πανεπιστημίου Κύπρου, το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: το Τμήμα Φιλολογίας, το Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ και η Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Νάντια Στυλιανού, πρόεδρος
Δημήτρης Αγγελάτος
Σταματία Λαουμιτζή
Έλλη Φιλοκύπρου

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Ελίζα Ξενάκη
Μαρίνα Τρυφωνίδου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

ΣΠΙΤΙ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Άντρη Χρυσάνθου
Σοφία Βλάχου-Γαρπόζη
Τάκης Βοΐλας

Φωτ. εξωφ.: Παναγιώτης Μηνά

Γραφικά: Γιάννος Χριστοφόρου

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

10.00

Έναρξη - Χαιρετισμοί

Κυριάκος Κενεβέζος

Πρέσβης της Κυπριακής Δημοκρατίας

Τάσος Χριστοφίδης

Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου

Νάντια Στυλιανού

Αναπληρώτρια Διευθύντρια των
Πολιτιστικών Υπηρεσιών του
Υφυπουργείου Πολιτισμού Κύπρου

Νικόλαος Ηρειώτης

Κοσμήτορας της Σχολής Οικονομικών
και Πολιτικών Επιστημών του ΕΚΠΑ

Θεοδώρα Αντωνοπούλου

Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας
της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ

11.00-12.00

Α΄ Συνεδρία

Πρόεδρος: Δημήτρης Αγγελάτος

Diana Haas

Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Πατρών

Διονύσης Καψάλης

Ποιητής, μεταφραστής

Raola Maria Minucci

Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Sapienza Ρώμης

**Κ. Π. Καβάφης: ανέκδοτο αυτοσχόλιο στο ποίημα «Κίμων
Λεάρχου, 22 ετών, σπουδαστής Ελληνικών γραμμάτων (εν
Κυρήνη)»**

Πρόκειται για την παρουσίαση και τον σχολιασμό του συγκεκριμένου
αυτόγραφου σχολίου του ποιητή.

“Παθητική πλάνη”: το σχήμα της καβαφικής ποίησης

Ξεκινώντας από την “παθητική πλάνη”, όπως την έχει περιγράψει ο
Ράσκιν, θα προσπαθήσω να εξηγήσω τον ρόλο της στην ποίηση του
Καβάφη και τη συμβολή της στη διάπλαση ενός γενικότερου σχήματος
για να προσεγγίσουμε αυτή την ποίηση.

Τα χρώματα στην ποίηση του Καβάφη

Οι χρωματικές αποχρώσεις στο έργο του Καβάφη παρουσιάζουν ιδι-
αίτερο ενδιαφέρον, ίσως μάλιστα απροσδόκητο, σε μία ποίηση όπου
κυριαρχεί η σκιά με τις διακριτικές και ισόρροπες διαβαθμίσεις φωτός
σε ασπρόμαυρο. Η ανακάλυψη θα ασχοληθεί με την παρουσία των
χρωμάτων στην καβαφική ποίηση, επιχειρώντας να διερευνήσει τη
σημασιολογία και τη συμβολική λειτουργία τους μέσα στο συνολικό
έργο του ποιητή της Αλεξάνδρειας.

12.00-12.20

Συζήτηση

12.20-13.20

Β΄ Συνεδρία

Πρόεδρος: Paola Maria Minucci

Matthias Kappler

Πανεπιστήμιο Ca'Foscari, Βενετία

Σταματία Λαουμτζή

Πανεπιστήμιο Κύπρου

«Κυττάζοντας ένα οπάλλιο μισό γκρίζο».

Οι πολύτιμοι λίθοι στην ποίηση του Κ. Π. Καβάφη

Με αφετηρία το ποίημα «Γκρίζο» (1917) εξετάζεται ερμηνευτικά η
παρουσία των πολύτιμων λίθων στο έργο και την ποιητική του Κ. Π.
Καβάφη.

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Hero Hokwerda

Νεοελληνιστής, μεταφραστής

Κατερίνα Καρατάσου

Frederick University

Miscellanea Cavaphica

Με αφορμή κάποια καβαφικά δημοσιεύματα του Μιχάλη Πιερή και προεκτείνοντας κάποια σημεία τους, σκοπεύω να μιλήσω για τα ποιήματα «Μύρης», «Ωραία λουλούδια κι άσπρα ως ταίριαζαν πολύ» και «Ιθάκη» του Κ. Π. Καβάφη.

Η γέφυρα του βλέμματος. Εξέλιξη και ερμηνευτικές προεκτάσεις ενός μοτίβου οπτικής αντίληψης στην αφηγηματική ποίηση του Κ. Π. Καβάφη

Τα επεισόδια οπτικής αντίληψης, ως απεικονίσεις φυσιολογικών γεγονότων που καθορίζονται από τις συνθήκες στις οποίες εκτυλίσσονται (εγρήγορση, ονειροπόληση, όνειρο ή όραμα, παραίσθηση), αλλά και πράξεων κατανόησης που συναρτώνται με τη συναισθηματική, γνωστική και πολιτισμική συγκρότηση του αντιληπτικού υποκειμένου, αποτελούν στοιχεία διαμόρφωσης και ερμηνευτικής της αφηγηματικής τέχνης και της ποίησης του Κ. Π. Καβάφη. Παράγοντες που σχετίζονται με τον ρόλο του βλέμματος ή και της όρασης στην καβαφική ποίηση (πχ. την ποίηση της θέασης έναντι της συμβατικής οπτικής αντίληψης, τη σύνδεση των οπτικών εμπειριών με το ημερήσιο φως και με εμπειρίες λαγνείας· τον ρόλο του οράματος ως αναπλήρωσης της παρουσίας μιας εμπειρίας και ως πηγής εναργών εικόνων· την εικόνα ως μνημονικό καταλύτη και το χρώμα ως τον εικαστικό χαρακτήρα με την ειδική λειτουργία διάσωσης της εμπειρίας κ.ά.) έχουν μελετηθεί αισθητικά, συγκριτολογικά και από άλλες μεθοδολογικές σκοπιές. Η παρούσα ανακοίνωση αντλεί έννοιες και εργαλεία ανάλυσης της αφηγηματολογίας και της γνωστικής ποίησης και έχοντας ως αφετηρία ένα σώμα ποιημάτων που τα αναπτύσσουν, επικεντρώνεται στην εξέλιξη ενός μοτίβου τους, τη γέφυρα του βλέμματος, συζητώντας παράλληλα τις ερμηνευτικές του προεκτάσεις. Τα επεισόδια οπτικής αντίληψης, χωρίς να χάνουν το αυτοτελές τους νόημα, μετασχηματίζονται σε δράματα λόγου.

13.20-13.40

Συζήτηση

13.40-14.15

Διάλειμμα

14.15-15.15

Γ' Συνεδρία

Πρόεδρος: Diana Haas

Γιάννης Λεοντάρης

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Η σκηνική συνθήκη της λεκτικής σύγκρουσης: από την ασυμβατότητα στην αλληλοεξόντωση

Δεδομένου ότι στο κειμενοκεντρικό θέατρο οι σχέσεις μεταξύ των δραματικών προσώπων καθώς και η δραματική πλοκή αναπτύσσονται με βασικό εκφραστικό εργαλείο τον διάλογο, η λεκτική σύγκρουση συχνά παίζει τον ρόλο του εύφλεκτου υλικού που πυροδοτεί τη δράση και προωθεί τη δραματική πλοκή. Στον κόσμο της θεατρικής σύμβασης –ο οποίος διαφέρει ριζικά από τον ψευδαισθητικό κόσμο της κινηματογραφικής αληθοφάνειας– η λεκτική σκηνική σύγκρουση μπορεί να είναι συναρπαστική, διασκεδαστική και καταλυτική, να επιταχύνει τον ρυθμό ή να παράγει κωμικό αποτέλεσμα, μπορεί τέλος να προσθέτει νοηματικά επίπεδα στις διαπροσωπικές σχέσεις χωρίς απαραίτητα να τις οδηγεί σε αδιέξοδο. Το κείμενο βρίσκεται στο κέντρο, με αποτέλεσμα οι δραματικές συγκρούσεις να παράγουν διαλεκτική καθιστώντας συναρπαστική τη δραματολογία. Αντίθετα, ο κινηματογράφος

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΜΠΤΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Fatima Eloeva

Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Αγίας Πετρούπολης

Μαριλίζα Μητσού

Ecole des hautes études en sciences
sociales, Παρίσι

15.15–15.45

Συζήτηση

20.00

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ Θ.Ε.ΠΑ.Κ.
Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης

Πειραιώς 206, 177 78 Ταύρος
Τηλ.: 2103418550 | email: info@mcf.gr
www.mcf.gr

παράγει αληθοφάνεια, ψευδαίσθηση ζωής. Ένας έντονος καυγός στην *πραγματική πραγματικότητα* αφήνει έντονα –συχνά ανεπούλωτα– σημάδια στα πρόσωπα, στα σώματα, στον χώρο. Συνιστά γεγονός σημαντικό, με ουσιαστικές συνέπειες. Στην κινηματογραφική αφήγηση, ο καυγός δεν αποτυπώνεται μόνο μέσω του διαλόγου αλλά και μέσω έντονων σωματικών δράσεων. Η θερμοκρασία του φαίνεται πάντοτε υψηλότερη από ό,τι στη θεατρική σκηνή επειδή ενδυναμώνεται μέσω πρόσθετων εκφραστικών εργαλείων: διαχείριση του φιλικού χώρου, ηχητικό σύμπαν, μουσική, κινηματογραφική οπτική γωνία, εικαστικά στοιχεία. Η προτεινόμενη εισήγηση διερευνά, στο πλαίσιο της θεωρίας της υποκριτικής, τους μηχανισμούς οι οποίοι διέπουν την παρουσία του θεατρικού ηθοποιού μέσα στη συνθήκη της λεκτικής σύγκρουσης.

«Του μυστικού θιάσου». Το θέατρο του Μιχάλη Πιερή

Η ανακοίνωση επιχειρεί να καλύψει τις όψεις της προσωπικότητας του Μιχάλη Πιερή – του ποιητή, του φιλόλογου, του σκηνοθέτη και του παιδαγωγού. Στην ανακοίνωση θα γίνει μια προσπάθεια να αποδείξουμε ότι στην περίπτωση του Θεατρικού Εργαστηρίου του Μιχάλη Πιερή έχουμε να κάνουμε με μίαν ιδιάζουσα θεατρικότητα, ένα ιδιάζον θέατρο που ξεπερνάει τα όρια του συμβατικού θεάτρου. Ο λόγος που αποφάσισα να γράψω αυτό το κείμενο είναι γιατί πιστεύω ότι το Θεατρικό Εργαστήριο του Πιερή ανοίγει νέα οντολογικά και φιλοσοφικά πεδία, κάτι που μέχρι τώρα δεν διατυπώθηκε ρητά από κανέναν κριτικό.

Θέατρο και προφορική παράδοση

Από το 1998 και για πάνω από δύο δεκαετίες, ο Μιχάλης Πιερής σκηνοθέτησε με το Θεατρικό Εργαστήριο του Πανεπιστημίου Κύπρου (Θ.Ε.ΠΑ.Κ.) ποιητικά έργα, κατά το πλείστον της πρώιμης ελληνικής γραμματείας αλλά και μεταγενέστερα, των Δημοσθένη Μισιτζί, Βασίλη Μιχαηλίδη, Κώστα Μόντη και Κ. Π. Καβάφη. Η δραματοποίηση αυτών των έργων, που πολύ γρήγορα ξεπέρασε την αρχική ιδέα να συνοδεύει δημιουργικά την έρευνα και τη διδασκαλία του στο πανεπιστήμιο, εμπειρείε κάθε φορά τολμηρές ερμηνευτικές προτάσεις, που εμπλουτίζουν με μίαν επιπλέον διάσταση το πρωτότυπο φιλολογικό και ποιητικό του έργο. Στις καινοτόμες προσπάθειες του Μιχάλη Πιερή συγκαταλέγεται το ανέβασμα του *Άσματος του γιοφυριού* (2002 κ.ε.), με αφετηρία διαφορετικές παραλλαγές της γνωστής για την παλαιότητα και τη διαβαλκανική διάδοσή της παραλογής. Στην ανακοίνωση που προτείνω, θα επιχειρήσω να παρουσιάσω αυτή τη σκηνοθετική δουλειά του Πιερή σαν μια εμπεριστατωμένη ανάγνωση της θεωρίας της προφορικότητας με τη μεταφορά ενός τυπικού δείγματος προφορικής παράδοσης στη θεατρική σκηνή.

Νερά της Κύπρου, της Συρίας, και της Αιγύπτου.
Σπουδή στον “θεατρικό” Καβάφη

Επιλογή, επιμέλεια κειμένων, σκηνοθεσία: Μιχάλης Πιερής
Μουσική: Ευαγόρας Καραγιώργης
Ενδυματολογική επιμέλεια: Σταύρος Αντωνόπουλος
Υπεύθυνη παραγωγής, βοηθός σκηνοθέτης: Σταματία Λαουμτζή

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

11.00-12.20

Δ' Συνεδρία

Πρόεδρος: Μαριλίζα Μπτσού

Ulrich Moennig

Πανεπιστήμιο Αμβούργου

Στέφανος Κακλαμάνης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Μαρίνα Ροδοσθένους-Μπαλάφα

Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Κώστας Γουλιάμος

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Οι μεταμορφώσεις της Αλεπούς

Στην ανακοίνωσή μου θέλω να προσπαθήσω να μιμηθώ μια μέθοδο του Μιχάλη Πιερή, ερμηνεύοντας ένα κείμενο –το *Γαδάρου, Λύκου κι Αλουπούς Διήγησις ωραία* (1η έκδοση Βενετία 1539)– προβληματιζόμενος πώς θα το οπτικοποιούσα ανεβάζοντάς το θεατρικά. Θα εστιάσω στην πρωταγωνίστρια Αλεπού, η οποία κατά τη διάρκεια του σύντομου αφηγηματικού κειμένου (540 στίχοι) υποδύεται ένα μεγάλο αριθμό ιδιοτήτων, με αποτέλεσμα ένα προσωπίο του κειμένου να αναπαριστά μια μεγάλη ομάδα ανθρώπινων τύπων και χαρακτήρων. Η Αλεπού ως γυναίκα πάντα υποδύεται γυναικίους ρόλους. Με μία μόνο εξαίρεση.

Για την πέρδικα του Λολίνου

Η ανακοίνωση αυτή εστιάζει στη λυρική ποίηση που γράφτηκε στην Κρήτη στα χρόνια της Αναγέννησης, μια υπόθεση εργασίας που απασχόλησε τον Μ. Πιερή για πολλά χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, θα εξεταστεί μια άγνωστη ως τώρα συλλογή οκτώ ιταλόγλωσσων ποιημάτων τα οποία υπογράφουν επιφανή μέλη της Ακαδημίας των Stravaganti του Χάνδακα με θέμα τον θάνατο της πέρδικας του Άγγελου Λολίνου. Θα αναλυθούν ζητήματα που αφορούν στην ιστορικογραμματολογική, τη διακειμενική και την ιδεολογική ταυτότητα της συλλογής αυτής και θα υπογραμμιστεί ο ρόλος της Ακαδημίας στην καλλιέργεια της λυρικής ποίησης στη Μεγαλόνησο.

«Σκοτεινό φως». Η λειτουργία του οξύμωρου και του παράδοξου στην τραγωδία του Χορτάτση, Ερωφίλη

Τα παράδοξα και τα οξύμωρα είναι δύο σχήματα λόγου που διαθέτουν μια αναμορφωτική προοπτική ως προς τη θέαση και την ερμηνεία τους. Μέσα από τη συνεχή έκκληση και ανοικείωση που προκαλούν στον αναγνώστη, βοηθούν στην επανεκτίμηση παραδεδομένων αντιλήψεων. Η μελέτη αυτή θα εξετάσει τη λειτουργία των δύο σχημάτων μέσα από το είδος της τραγωδίας του Γεωργίου Χορτάτση. Πιο συγκεκριμένα, θα διερευνηθούν τα είδη και η θεματική των οξύμωρων και παράδοξων που χρησιμοποιούν πρωτίστως οι δύο ερωτευμένοι νέοι και στη συνέχεια οι υπόλοιποι χαρακτήρες του έργου. Ακολούθως, τα δύο σχήματα θα συγκριθούν με αντίστοιχες αποτυπώσεις τους στην πετραρχική συλλογή *Rerum Vulgarium Fragmenta* από την οποία αντλούν άμεσα ή έμμεσα. Η μελέτη των δύο αυτών σχημάτων λόγου αποτελεί ένα καινούριο πεδίο στην έρευνα, που προτίθεται να ανοίξει νέα μονοπάτια ερμηνείας του έργου.

Η γνωσιολογική ερμηνεία του Μιχάλη Πιερή για τον Ερωτόκριτο

Αποδομώντας μεθοδολογικά τις βραχύβιες πεζολογίες μελετητών όσο και κάθε συμβατική προσέγγιση, θέση ή/και πεποίθηση αναλυτών της κρητικής λογοτεχνίας, η πολυθεματική μονογραφία: *Ερωτόκριτος – Μελέτες και άρθρα (2006-2019)* του Μιχάλη Πιερή αποκαλύπτει έναν ολόκληρο κόσμο. Τον βιόκοσμο του Κορνάρου, το περίγραμμα του οποίου συναρπάζεται από μία ιδιόζουσα συνθετική ενότητα και έναν υπερβατολογικό σχηματισμό, ο οποίος ξεπερνά τα όρια της ποιητικής δημιουργίας.

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

12.20-12.50

Συζήτηση

17.00-18.00

Μεσημεριανό διάλειμμα

Ε΄ Συνεδρία

Πρόεδρος: Χ. Λ. Καράογλου

Renata Lavagnini

Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου
Palermo

Μάρθα Βασιλειάδη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης

Ερατοσθένης Γ. Καψωμένος

Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων

Οι ξερολιθιές της Έλλης Παπαδημητρίου και η Κύπρος

Ο ταξιδιώτης Πιερής έχει στέρεες τις ρίζες στην πατρίδα του και στη ζωή του λαού της, καθώς φαίνεται από την ποίησή του, και από όλο το καλλιτεχνικό του έργο. Για τον λόγο αυτό δεν είναι τυχαίο το ότι διάλεξε να εντάξει, στο πρόγραμμα της Αξιοθέας, κοντά σε άλλες παραστάσεις κυπριακού ενδιαφέροντος, και τη θεατρική παράσταση (2006) του *Κοινού Λόγου* της Έλλης Παπαδημητρίου, το γνωστό βιβλίο όπου η συγγραφέας κατέγραψε τις απλές αφηγήσεις κοινών ανθρώπων που έζησαν τα μεγάλα γεγονότα της ελληνικής ιστορίας του εικοστού αιώνα. Στην ανακοίνωσή μου θα προσπαθήσω να παρακολουθήσω το νήμα που συνδέει το έργο των δύο συγγραφέων.

**Το παράθεμα στην ρητορική του επιστολικού λόγου:
η περίπτωση Σεφέρη**

Στον υβριδικό χώρο της επιστολογραφίας όπου όλα τα είδη του λόγου επιτρέπονται, το παράθεμα ως διακειμενικό μόσχευμα, ως αναφορά έξω από το επιστολικό κείμενο διακόπτει τον αφηγηματικό χρόνο και επιβάλλει μια διαφορετική συνθήκη επικοινωνίας. Άλλοτε αναγνωριστική και άλλοτε διερευνητική, «η λογοτεχνική παράθεση», σύμφωνα με τον Bourdieu, «αποτελεί μια εντελώς ειδική χρήση του λόγου, ένα είδος κλήτευσης προς σύγκριση υπό την ιδιότητα του συνήγορου και του μάρτυρα, στη βάση μιας κοινωνικής αλληλεγγύης μεταμφιεσμένης σε διανοητική αλληλεγγύη». Αυτού του είδους η συναντίληψη του κυρίαρχου γούστου αποτελούν μια προϋπόθεση για την επιστολική επικοινωνία: εκτός από την αυτοσφήνηση ή την αυτοπεριγραφή, η επιστολή ως κιβωτός λογοτεχνικών αποσπασμάτων δεν αποκαλύπτει μόνον τον επιστολογράφο ως αναγνώστη· αντιστρέφοντας την βιωματική κυριαρχία του εγώ το παράθεμα ενεργοποιεί έναν απρόσωπο λυρισμό. Στην περίπτωση της προσωπικής αλληλογραφίας του Σεφέρη το παράθεμα, συχνά συνώνυμο μιας συναισθηματικής φόρτισης, υπηρετεί αφενός ένα κοινό πολιτισμικό δίκτυο εικόνων, αναγνώσεων και ιδεών με τους συνομιλητές του, αφετέρου όμως ξεσκεπάζει τον διαρκώς ρευστό λογοτεχνικό ορίζοντα μέσα στον οποίο ανδρώνεται ο ποιητής. Με παραδείγματα από την αλληλογραφία του Σεφέρη με την αδελφή του Ιωάννα ή τον φίλο του Γιώργο Θεοτοκά, η ανακοίνωση επιχειρεί να περιγράψει τον τρόπο εκφοράς των λογοτεχνικών παραθέσεων και να ερμηνεύσει τη σημασία τους μέσα στο κλειστό σύμπαν της επιστολής.

**Διακριτικά γνωρίσματα και πολιτισμική αυτοσυνειδησία
στην κυπριακή λογοτεχνία**

Υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά στα έργα των Κυπρίων ποιητών και πεζογράφων που να τα διακρίνουν ως μια ιδιαίτερη ενότητα μέσα στη νεοελληνική λογοτεχνία; Σ' αυτό το ερώτημα θα επιχειρήσομε να δώσομε μια πρώτη απάντηση, με στόχο να θέσομε ως θέμα ενός άτυπου δημόσιου διαλόγου αυτό το άκρως ενδιαφέρον κατά την κρίση μας

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

18.00-18.20

Συζήτηση

18.20-20.00

ΣΤ΄ Συνεδρία

Πρόεδρος: Ερατοσθένης Γ. Καψωμένος

Βρασίδης Καραλής
Πανεπιστήμιο του Sydney

Χ. Λ. Κεράογλου
Ομότιμος καθηγητής Αριστοτελείου
Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ελένα Κουτριάνου
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

ερώτημα· διαλόγου που προσδοκούμε να ενθαρρύνει και να διευρύνει σχετικές επιστημονικές έρευνες. Στην εισήγησή μας θα συνοψίσουμε τα βασικά σημεία της προσωπικής ερευνητικής μας εμπειρίας, που είναι, επιγραμματικά τα εξής: Πράγματι, υπάρχουν διακριτικά γνωρίσματα, που υπερβαίνουν τις διαφορές ποιητικής γραφής, τεχνοτροπίας και ιδεολογίας και συνδέονται με τις ιστορικές περιπέτειες του τόπου και με το γεγονός ότι η Κύπρος αποτελεί τη σημαντικότερη εστία του εξωελλαδικού ελληνισμού. Κι αυτά που ξεχωρίζουν την κυπριακή λογοτεχνία –ανεξάρτητα από το είδος και τη θεματική– είναι αφενός η εμμονή σε διακριτικά γνωρίσματα της ελληνικής πολιτισμικής ταυτότητας, αφετέρου μια σαφής συνείδηση του οικουμενικού ελληνισμού. Και το πιο ενδιαφέρον είναι ότι αυτά τα διακριτικά γνωρίσματα έχουν ερείσματα στην παλαιότερη τοπική παράδοση, όπως αυτή εκφράζεται στα μνημεία του λόγου και κατ' εξοχήν στο δημοτικό τραγούδι.

Από την Φιλολογία στην Ποίηση

Το έργο του Μιχάλη Πιερή συνιστά μια μοναδική μαρτυρία μετάβασης από την μελέτη της κειμενικότητας στην δημιουργία του κειμένου αναβιώνοντας μια παράδοση που ανάγεται στους μεγάλους θεμελιωτές της φιλολογικής επιστήμης στον τόπο μας, όπως ο Στέφανος Κουμανούδης και ο Δημήτριος Βερναρδάκης, ανάμεσα σε άλλους. Ιδιαίτερα το ποιητικό του έργο *Μεταμορφώσεις Πόλεων* χρησιμοποιεί τους λογότυπους και τα μορφοπλαστικά σχήματα από τη μελέτη των ποιητικών κειμένων που διαμόρφωσαν την ερμηνευτική του προσέγγιση για να αναδομήσει και να μεταδομήσει την ποιητική γραφή σε μια εποχή χωρίς μορφοπλαστικές μέριμνες και αναζητήσεις. Η παρουσίαση εξετάζει μερικές από τις τροπολογικές συμβάσεις που «ενσχηματώνονται» στα ποιήματα του Πιερή και χαρτογραφούν την ιδιομορφία της ποιητικής του φωνής μέσα στα συμφραζόμενα της νεοελληνικής ποίησης, από τον Κυριάκο Χαραλαμπίδη ως τον Νίκο Καρούζο και από την Κική Δημουλά μέχρι την Τζένη Μαστοράκη.

Θάλασσα: μεταμορφώσεις και παραλλαγές ενός μοτίβου στην ποίηση του Τάκη Σινόπουλου

Στην ποίηση του Τάκη Σινόπουλου το «υγρό» στοιχείο απαντάται συχνά, ως βροχή, ποτάμι ή θάλασσα. Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται οι συμβολισμοί της θάλασσας, οι μεταμορφώσεις και οι παραλλαγές της, ως τόπος ερωτικής συνεύρεσης και ως τοπίο θανάτου, σε συνάφεια με τα μοτίβα «πέτρα/βράχος», «άμμος», «φως» κτλ.

Η τεχνική του *assemblage* στην Έρημη χώρα του Τ. S. Eliot και στην ποίηση του Γιώργου Σεφέρη

Η ανακοίνωση στοχεύει να παρουσιάσει τις τεχνικές που αναπτύσσονται τόσο στο ποίημα του Τ. S. Eliot *The Waste Land* όσο και σε ποιήματα του Γιώργου Σεφέρη. Ανιχνεύονται ζητήματα ποιητικής αλλά και σημασιολογικού και πραγματολογικού χαρακτήρα, προκειμένου να αναδειχθούν οι μοντερνιστικές πρακτικές τις οποίες αναπτύσσουν ή εκμεταλλεύονται τα υπό εξέταση έργα.

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

Βασίλης Λεντάκης

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Έλλη Φιλοκύπρου

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Δημήτρης Αγγελάτος

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
Αθηνών

**«Ποια σπίθα σώθηκε κι ανάβει». Ποίηση και Ιστορία
στην Αθανασία των Γκάτσου – Χατζιδάκι**

Στον κύκλο τραγουδιών *Αθανασία* (1976) περιλαμβάνονται ποιήματα που αναφέρονται άλλοτε σε προσωπικό δράμα (π.χ. «Ο Γιάννης ο φονιάς»), άλλοτε σε συλλογικούς αγώνες (π.χ. «Παράξενη πρωτομαγιά») και άλλοτε στη σχέση του ποιητή με την ποίηση (π.χ. «Ένα σπίρτο στο τραπέζι»). Στην ανακοίνωσή μας θα διερευνήσουμε τα νήματα που συνενώνουν αυτά τα φαινομενικά ετερόκλητα θέματα και μας επιτρέπουν να διακρίνουμε τη συγκρότηση ενός ενιαίου έργου, με συγκεκριμένο θεματικό κέντρο.

Ζωγραφικά και ποιητικά τρίπτυχα του βλέμματος: το μαχαίρι, το ανοικτάρι, το κορμί. Το δός μου όρισμόν του Μιχάλη Πιερή

Επικεντρωμένη στα τρία ποιήματα που συστήνουν το τρίπτυχο του Μιχάλη Πιερή, *δός μου όρισμόν* (1993), η ανακοίνωση στρέφεται στην ερμηνευτική διερεύνηση του ιδιότυπου αυτού ποιητικού έργου, το οποίο ο ποιητής επέλεξε να διατηρήσει στην αυτοτέλειά του και να μην το εντάξει σε άλλη ποιητική συλλογή του, παρά το γεγονός ότι το εντάσσει σε μια «μεγαλύτερη ενότητα ποιημάτων στα οποία συνειδητά προσπάθησε[ε]», όπως διευκρινίζει στο συνοδευτικό της έκδοσης του 1993 σημείωμά του, «να πιάσει[ε] το νήμα της λόγιας ιδιοματικής ποιητικής παράδοσης στην ελληνική κοινή, όπως αυτή διαμορφώθηκε (και διαμορφώνεται) στην Κύπρο [...]». Τρίπτυχο ποίησης και συνάμα ποιητικής, όπως υποδεικνύουν οι παρακειμενικοί του δείκτες, το *δός μου όρισμόν* στοιχειοθετεί ρηματικά και οπτικά τις συστατικές ροπές του. Η κατάκτηση των ροπών αυτών και έτσι η μορφοπλαστική πραγμάτωση του ποιήματος περνά ωστόσο μέσα από μια *δυστοπική* πορεία του ομιλητή/ποιητή από το καταλυτικά «ἄκαρδον μαγνητικό», «δυνατό» και σκληρό «βλέμμα» στη διπλοκλειδωμένη «ψυχή» και στο αδιάβατο «κορμί» της δύναμης εκείνης που μόνη μπορεί να κινητοποιεί τις ποιητικές/καλιτεχνικές διεργασίες και ονομάζεται στο τρίτο σκέλος του τριπτύχου: «καλή», «ἀγγέλισσα», «θεά», «κυρά». Η εν λόγω δυστοπική πορεία θα μας απασχολήσει εδώ κατά τις διασταυρώσεις των ρηματικών και οπτικών/ζωγραφικών κυμάνσεών της, όπως διαμορφώνονται στο σώμα των τριών ποιημάτων.

20.00-20.20

Συζήτηση

Λήξη Συνεδρίου

ΕΚΕΙ ΠΟΥ ΣΜΙΓΟΥΝ ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ **ΜΙΧΑΛΗ ΠΙΕΡΗ**

ΣΥΝΕΔΡΟΙ

Δημήτρης Αγγελάτος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Μάρθα Βασιλειάδη
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Κώστας Γουλιάμος
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Fatima Eloeva
Πανεπιστήμιο του Vilnius

Diana Haas
Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πατρών

Hero Hokwerda
Νεοελληνιστής, μεταφραστής

Στέφανος Κακλαμάνης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Matthias Karpler
Πανεπιστήμιο Ca'Foscari, Βενετία

Βρασίδης Καραλής
Πανεπιστήμιο του Sydney

Χ. Λ. Καράογλου
Ομότιμος καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Κατερίνα Καρατάσου
Frederick University

Διονύσης Καψάλης
Ποιητής, μεταφραστής

Ερατοσθένης Γ. Καψωμένος
Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ελένα Κουτριάνου
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Renata Lavagnini
Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Palermo

Σταματία Λαουμτζή
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Βασίλης Λεντάκης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γιάννης Λεοντάρης
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Μαριλίζα Μητσού
Ecole des hautes études en sciences sociales, Παρίσι

Raola Maria Minucci
Ομότιμη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Sapienza Ρώμης

Ulrich Moennig
Πανεπιστήμιο Αμβούργου

Μαρίνα Ροδοσθένους-Μπαλάφα
Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Νάντια Στυλιανού
Ποιήτρια, νεοελληνίστρια

Έλλη Φιλοκύπρου
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερής»

Μουσικό Γραφείο Κυπριακής Παλαιάς

ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών